

դուրգուրալ անոնց վրայ, և չընել ոչ մէկ բան որ կրնայ դանոնք տկարացնել, կամ վտանգել անոնց կացութիւնը: Այս հոգածութիւնը պէտք է ցոյց տայ ամէն հայ և մանաւանդ ամէն հոգևորական:

Եկեղեցական և միայն եկեղեցական գործունէութեան պէտք է նուիրուի հայ եկեղեցականը: Այս պէտք է ըլլայ կանոնը ամէն հայ եկեղեցականի, ինչ աստիճանի վրայ ալ գտնուի ան:

Հայ եկեղեցականներու միակ քաղաքականութիւնը պէտք է ըլլայ քաղաքականութեան չխառնուիլ:

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԸ

Ներկայ դարը, շատ մը ուրիշ հարցերու կարգին, ծնունդ տուած է նաև եկեղեցւոյ ծառայութեան համար անհրաժեշտ թիւով պաշտօնեաներու պատրաստութեան հարցին:

Հին դարերուն եկեղեցին ունէր ոչ միայն պէտք եղած չափով հոգևորական պաշտօնեաներ, այլև շատ աւելին. այնպէս որ դժուարութիւն կը զգար ոչ թէ եկեղեցականներու նուազութեան՝ այլ չափազանց առատութեան պատճառով:

Հիմա կացութիւնը բոլորովին փոխուած է, և քրիստոնէական շատ մը եկեղեցիներ, որոնց կարգին և մեր Հայաստանեայց եկեղեցին, կը տառապին հոգևորական պաշտօնեաներու պակասէն: Ամէն տարի, աշխարհի հինգ ցամաքամասերէն դիմումներ կը հասնին Երուսաղէմ, խնդրելով որ հոգևորական պաշտօնեայ մը զրկուի այս կամ այն եկեղեցիին: Ի՞նչպէս կարելի է դարմանել այս տխուր կացութիւնը, և օժտել մեր եկեղեցիները անհրաժեշտ եկեղեցականներով:

Երուսաղէմի Սրբոց Յակօբեանց Վանքը, ինչպէս յայտնի է, վաղուց ի վեր եղած է մին Հայաստանեայց եկեղեցւոյ հոգևոր այն կեդրոններէն, որոնք հասցուցած են եկեղեցւոյ ծառայութեան դաշտին համար եփուն հոգևորականներ: Ան հիմա ալ կը շարունակէ կատարել իր այդ պարտականութիւնը, բայց ներ. Ան հիմա ալ կը շարունակէ կատարել իր այդ պարտականութիւնը, բայց ոչ այն չափով, ինչ չափով որ ինքը կը փափաքէր և ուրիշները կ'ակնկալէին: Այս անբաւականութեան պատճառները շատ են անշուշտ, բայց առաջինը և ամենէն կարևորը պակասն է աշակերտներու, եկեղեցականութեան թեկնածուներու: Այդ պակասը դարմանելու համար մենք կը խորհինք քանի մը կերպեր:

Ա. — Այն համայնքները որոնք պէտք ունին եկեղեցականի, ամուսնացեալ կամ կուսակից, իրենք կ'ընտրեն իրենց թեկնածուն կամ թեկնածուները, նախընտրաբար Գլխաց Դասերու անդամներէն, կամ Կիրակնօրեայ Վարդերը, նախընտրաբար Գլխաց Դասերու անդամներէն, որոնք կու գան ժարաններու ուսուցիչներուն կամ աշակերտներուն շարքերէն, որոնք կու գան զետեղուին և իրենց ուսման և տարիքին համաձայն դասարաններու մէջ կը երուսաղէմ և իրենց ուսման և տարիքին համաձայն դասարաններու մէջ կը զետեղուին և իրենց ուսուցման ընթացքը աւարտելէ ետքը կը ձեռնադրուին, հոս կամ իրենց պատկան թեմին մէջ, և կը լծուին եկեղեցւոյ ծառայութեան:

Բ. — Փահանայ հայրերը յատկապէս, աւելի քաջ ըմբռնելով Աստուծոյ ծառայութեան յարգը, իրենց զաւակներէն մին, յարմարագոյնը, կ'ընծայեն Ե.

կեղեցւոյ ծառայութեան, վերականգնանքնելով հայոց հնագոյն այն նախանձելի աւանդութիւնը, որուն համաձայն քահանայական ընտանիքներու մէջէն քահանան անպակաս պէտք է ըլլայ: Եւ արդարեւ ունեցած ենք քահանայական հոյակապ ընտանիքներ, որոնք մինչև քսանիինգ, երեսուն սերունդ անընդհատ քահանաներ տուած են իրենց գիւղական կամ քաղաքային համայնքին:

Գ. — Եկեղեցականութեան կոչում զգացող երիտասարդներ, և կամ այդպիսի կոչման մը կանխահաս նշանները ցոյց տուող պատանիներ, իրենց ծնողներուն կամ ուսուցիչներուն թելադրութեամբ կը զրկուին Վանք և կը ստանան պատշաճ ուսում և դաստիարակութիւն, ի ապա կը մտնեն Եկեղեցւոյ ծառայութեան մէջ:

Դ. — Այն ծնողները, որոնք որևէ պարագայի բերմամբ ուխտ են ըրած որ իրենց ունենալիք մէկ զաւակը Եկեղեցիին պիտի նուիրեն, պէտք է կատարեն իրենց ուխտը, և խոստացուած զաւակը յանձնեն Եկեղեցիին երբ ան ժամանէ պատանեկութեան տարիքին, յիշելով որ այդպիսի ուխտի զաւակներ են եղած, Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ պարծանքներէն, ներսէս Լամբրոնացին, Գրիգոր Տաթևացին, Գրիգոր Պարոնտէրը:

Այս չորս կերպերուն միաժամանակ կիրարկուումով կը կարծենք թէ կարելի կ'ըլլայ ձեռք բերել բաւարար և ընտիր ատաղձ: Անգամ մը որ հայթայթուի անհրաժեշտ և յարմար ատաղձը, ապա դժուար չէ ունենալ ուսուցիչ, դասազիրք, դրամ, և ուրիշ ինչ որ պէտք է, այդ ատաղձէն կերտելու համար գիտակից և նուիրեալ հոգևորականներ:

Հոգևորական ասպարէզը զրաւիչ դարձնելու համար թեմական իշխանութիւններէն կը սպասուի որ եկեղեցականներու ապրուստը ապահովեն ըլլայ ամսավճարի դրութեամբ ըլլայ նուէրներով. այնպէս որ հայ եկեղեցականի մը ապրուստի մակարդակը, իբրեւ բարձր ասպարէզի մը ծառայութեան նուիրեալ մէկ անձի, կարենայ հաւասարել բժիշկի մը, փաստաբանի մը, կամ ուսուցչի մը ապրուստի մակարդակին:

Եկեղեցւոյ պաշտօնեան որքան վայելուչ կեանք ունենայ, այնքան պատիւ է իր համայնքին. հետևաբար այս լուսաւորեալ դարուն մէջ եկեղեցականի մը համար իր ընտանիքին ապրուստին հոգը ոչ թէ իր առաջին հոգը պէտք է ըլլայ, այլ վերջին:

Հայ ժողովուրդը տարակոյս չկայ որ արժանի է ունենալու լաւագոյն հոգևորականները. հետևաբար իր զաւակներուն լաւագոյնները, ամենէն ընտիրները, պէտք է տրամադրէ այդ նուիրական ասպարէզին: Սրուսադէմի Միաբանութիւնը իր առաջնակարգ պարտականութիւններէն մին կը նկատէ ընել իր բոլոր կարելին, պատրաստելու համար լաւագոյն հոգևորականներ, և այդ բանը կրնայ ընել միայն՝ գիտակից գործակցութեամբը եկեղեցաւէր հայ ժողովուրդին: